

FOT

Občasník informácií
o fotografickom dianí na Slovensku

NOVINY

Č. 26 / 2013 • Stredoeurópsky dom fotografie • Prepoštská 4, P. O. Box 290, 814 99 Bratislava • www.sedf.sk

recenzie • rozhovory • články • program SEDF
• mesiac fotografie • fotografické kalendárium • inzercia

Klaus Pichler (At): Mafiny, 2012

FOTO Občanská informací o fotografickém dění na Slovensku **NOVINY**

Č. 26 / 2013

Fotonoviny
štvrtročník
december 2013, 8. ročník

Adresa redakcie:
OZ Fotofo
Stredoeurópsky dom
fotografie
Prepoštská 4, P. O. Box 290,
814 99 Bratislava
IČO 30 811 911
www.sedf.sk

Šéfredaktor:
Václav Macek

Zodpovedná redaktorka:
Veronika Paštéková

E-mail: veronika.pastekova@gmail.com

Redaktor:
Martin Kusý

Tel.: 0905 127 185,
0910 523 352

Grafika & Design:
FO ART s. r. o., www.foart.sk

Jazyková úprava:
Zuzana Mojžišová

Inzercia: Martin Kusý
E-mail: kusy.martin@gmail.com

Tlačiareň: FO ART s. r. o.
www.foart.sk
Prešovská 45, 821 02
Bratislava

Vydáva:
Stredoeurópsky dom
fotografie – Fotofo

Registračné číslo:
EV 2603/08

ISSN: 1337-6454

Cena: 0,50 €

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Editorial

O kultúre daru

Údajne platí maxima, že ak si sami nevážite vlastnú prácu, tak si ju nebudú ceníť ani ostatní. A veľkosť vašej sebaúcty sa najlepšie vyjadruje v peniazoch, čím viac žiadate za dielo, tým väčšími by si ho mali vážiť a vážiť aj iní. Akoby sa s tým nedalo sporiť, veď to vychádza z úvahy, že všetko je merateľné peniazmi, a ak nie je, tak to nemá hodnotu.

Stretol som sa v poslednom čase s dvomi príkladmi, ktoré súvisia s hodnotením práce v kultúre. Spisovateľ si sťažoval, že keď ho pozývajú na čítačky, tak mu neplatia honorár, že mu zaplatia cestu a ubytovanie, ale za rozprávanie o knihe nedostane odmenu. Obvykle ho pozývajú na stretnutia knižnice, školy, kluby priateľov kníh. Spisovateľovi sa zdalo, že si jeho prácu nevážia, keď mu nedajú žiaden honorár.

Ako sa pri takýchto nárekoch stáva, neboli celkom presné – organizátor platil náklady, ale aj ostatné výdavky spojené s organizáciou čítačky, len nezaplatil posledné ohnívko v reťazci – dve hodiny stretnutia s autorom. Je to výraz podceňovania významu diela spisovateľa?

Nezaplatenie honoráru je výrazom reálnych podmienok, v ktorých sa u nás odohráva kultúrny život. Určite to bolo tak, že organizátor urobil maximum, aj reálne zaplatil za podujatie; ale ak očakával, že autor nebude žiadať okrem preplatenia cesty a ubytovania ešte aj honorár, to vyplývalo z poznania, že aj druhá strana musí prispieť k podujatiu, nielen tým, že napíše výnimočný román, kvôli ktorému stojí za to sa stretávať, ale aj tým, že ho finančne podporí rezignáciou na poslednú platbu – na honorár.

Zdá sa mi príznačné, že spisovateľ nenavrhol, aby sa vyberalo vstupné a tržba by sa po podujatí rozdelila medzi neho a organizátora. (Producenti filmu Kandidát ponúkli tvorcom dve možnosti, buď dostanú honorár, aký je v ich producentských možnostiach, alebo, ak sú presvedčení o finančnom úspechu filmu, budú mať percentá z tržby v kinách.) Spisovateľ veľmi dobre vedel, že by sa možno nevyzбирalo ani na jeho cestovné. Toto „kričanie“, čo sa spolieha na tajomného záhadného „sponzora“, ktorý predsa má zaplatiť, a tá obava z „kontroly“ vstupným sú príznačné pre veľkú časť našich umelcov. Sú presvedčení o vlastnej výnimočnosti, ich sebahodnotenie je vysoké a ak sa niekto opováži požadovať, aby to potvrdil konkrétnou platbou čitateľ (divák, poslucháč), tak je to podľa nich „nekultúrne“.

Druhá skúsenosť sa týkala knihy o fotografii, ktorá vznikla len vďaka tomu, že až na autorku veľmi slabého textu sa všetci ostatní zriekli honorára. Bez tohto rozhodnutia by sa kniha neobjavila na pultoch kníhkupectiev. Niežeby fotografka, grafik, redaktor, scanarista, lektor atď. robili vždy všetko zadarmo, ale v tomto konkrétnom prípade vedeli, že zrieknutie sa honorára rozhoduje o bytí/nebytí jednej knihy. A to im stálo za to viac než peniaze na účte v banke.

Celý spor o vzťahu hodnotenia vlastného diela a jeho prijímanie inými veľmi dobre riešil Tibor Huszár. Jeho požiadavky na honorár za fotografiu boli vysoké, nikdy z nich nezľavil. Ak ich objednávateľ nemohol splniť, tak Tibor buď dielo nepredal, alebo ho daroval. Z jeho ceny však nezľavil.

Filozofia daru je stratégia, na ktorej mnohokrát stojí vznik a existencia mnohých výnimočných hodnôt slovenskej kultúry.

Václav Macek

Jan Pohribný – Nasvícené pocity

Foto: Jan Pohribný, Čouřáci, 1990, z cyklu Nová doba kamenná

Jan Pohribný (1961) absolvoval fotografii na FAMU (1986) a od té doby se živil jako fotograf. Realizoval řadu tvůrčích děl v Čechách, Finsku, Norsku i na Slovensku a v letech 1998 – 2013 byl externím pedagogem ITF FPF Slezské univerzity v Opavě. Ve volné tvorbě většinou vytváří inscenační a intermediální zásahy do krajiny.*

Jak se, Honzo, stalo, že syn z rodiny historika umění začal fotografovat?
Vždycky říkám takovou historku, že když už rodiče byli rozvedeni a táta žil v Itálii, pozval nás v roce 1969 k sobě. Ke konci té měsíční cesty jsme s matkou jeli do Benátek. Seděli jsme v bazilice sv. Marka pod kupolí a když jsme odcházeli, tak jsem viděl, že na jedné židli zůstala taštička. A v ní byl Kodak Baby Braun, zmáčknout, přetočit, nic víc, a to byl můj první fotoaparát. Takže vždycky říkám, že Pán Bůh ze mne v bazilice sv. Marka učinil fotografa. Nebo nějaký turista.

Díky jim tedy za to.

V tom věku jsem si samozřejmě jen hrál, navíc ten přístroj měl formát 4x4 a bylo do něj tehdy velmi těžké sehnat filmy. Ale máma měla Flexaretu

a docela dobře fotografovala, otec ostatně taky. Jak to bylo v té době typické, z koupelny se občas stávala temná komora.

Vstoupil jsi na FAMU v době, kdy zde dominovala inscenovaná fotografie...

No nemyslím, že by dominovala. To se teprve rodilo. Hodně pedagogů tam tehdy dělalo dokument, Pavel Štecha, Jiří Všeetečka, Jaroslav Krejčí, byli tam i Tonda Braný a Vladimír Birgus. Pavel Štecha byl mezi nimi tehdy hodně silná osobnost, spoustu lidí přímo či nepřímo ovlivnil. Doznávaly ještě minimalistické tendence, vliv Rajzika, experimenty i klasická zátiší.

A jak to bylo s tebou? Kdy jsi začal vytvářet první inscenované krajiny?

Já jsem inscenoval v podstatě už v době před FAMU, ale spíše takové drobnosti, zátiší v přírodě. Ale land-artový přístup, ten se objevil až v roce 1982. To mne pustili poprvé za tátou do Německa a objeli jsme spolu celou Evropu. A on mně všiml protáhl: Ve stejné době bylo bienále v Benátkách, Documenta, velká výstava o konceptualismu ve Stedelijk v Amsterdamu a mnoho dalších výstav. Zkrátka jako kunsthistorik mi dal naléhavě. A tehdy byl hodně aktuální land art. Ale drobné inscenace v krajině jsem

Foto: Jan Pohribný, Posmrtné masky, 2006, z cyklu Andělé

dělal už dřive, hlásil jsem se s nimi na FAMU a dělal jsem nějaké věci na pomezí zátiší.

Když už jsi studoval na FAMU, co tě tam nejvíce formovalo? Vlastně nikdo z pedagogů nevytvářel nic, co by se podobalo tvému tehdejšímu myšlení... Fotografové ze slovenské nové vlny mi třeba vysvětlovali, že volná tvorba se s nikým nekonzultovala.

Ano, je to tak. Klausurní práce se odevzdaly a čekal jsi buď „opravu“ anebo dobrou známku. Když jsem třeba předložil první své landartové věci, ty pigmenty, tak ty moc dobře přijaty nebyly. Nebylo to prý moc fotografické. Ústřední osobností byl samozřejmě profesor Ján Šmok, už vůbec to, jak ke všemu přistupoval systematicky. Myslím, že ta jeho logika v nás zanechala stopy, neustálá reflexe obrazu a tvůrčího postupu. Určitá logičnost je snad na místě a člověk po čase zjistil, že to přijal...

Kdy jsi začal používat luminografii?

S ní jsem experimentoval dokonce už před grafickou školou, ale luminografické zásahy jsou už v prvním souboru Pigmenty.

Tehdy to bylo typické především pro polské prostředí, ne?

U nás ve škole ji používal jeden Jugoslávec a s prskavkami Jozef Sedlák, který na FAMU studoval pár let přede mnou. Ale všichni pracovali v interiéru, nemyslím, že to na mne mělo nějaký výraznější vliv. Mně kreslení světlem pomáhalo doplňovat obrazce, které jsem vytvářel pigmentami, nebo umožňovalo vytvářet světelné dráhy.

U nás na chalupě také jednou byli kluci, co studovali na akademii, pracovali jsme tam s popelem a oni měli pytlík pigmentu, společně jsme to sypali na sníž.

Sledoval jsi i u nás tehdy místní projevy landartu?

Dostával jsem neustále od táty přísun katalogů, časopisů, ale dokud jsem to neviděl naživo v galeriích... Teprve tam jsem si uvědomil ten

princip důležitosti fotografie, a co se s ní dá všechno dělat.

A nikdy tě nelákalo ty akce vytvářet jako ostatní landartisté? Tedy přímo v přírodě a používat fotografii jen jako sekundární záznam?

Prožitky v přírodě a moment vzniku byl pro mne osobně důležitý, ale od začátku jsem sledoval vytvoření výsledného printu.

Pročež jsi byl odchován fotografickými školami? Nejenom proto. Nedá se o tom mluvit jednoznačně, má to vývoj a časem se to proměnilo, ale víceméně pro mne bylo od začátku nejdůležitější, jak bude vypadat výsledný obraz.

U tebe jsou akce odsunuty do pozadí, nebo zůstávají u osobního prožitku. Jejich průběh nedokumentuješ?

Možná bylo už na začátku klíčové, že jsem si na určitých přístupech, hlavně u Langa nebo Smithsona, uvědomil, že pro ně je fotografie jen záznam. Ale fotografie má přece také emocionální aspekt, přesah, který bych tam rád dostal. Už to, že ostatní pracovali černobíle... Nechtěl jsem opakovat to, co prošliapali už ostatní, tak jsem zkusil pracovat s barvou a s výsledným působením obrazu. Ale bylo to víceméně neuvědomělé. Co nyní říkám je dodatečné, zpětné zdůvodnění kroků, které mne k tomu vedly. Proces vzniku je sám o sobě velice důležitý, osobně možná to nejdůležitější, ale finálním produktem u mne vždy je až fotografie.

Kdy si se začal zajímat o megalitické kultury?

A kdy jsi začal fotograficky zaznamenávat energii míst, kde se stopy po těchto kulturách zachovaly?

Na myšlenku pracovat s megalitickými a jinými posvátnými místy jsem postupně dospěl někdy po roce 1986, ale první impuls přišel už v roce 1984: byla to pohlednice jednoho irského domenu, kterou jsem si koupil v Lousianě v Dánsku. Mám ji dodnes. Energii míst jsem už částečně ilustroval u prvních „megalitických“ instalací,

které jsem začal dělat v roce 1988, ale teprve setkání se skutečným megalitem v Bretagni v roce 1990 mne tuším přivedlo k expresí energií světlem. Také jsem začal shánět dostupnou literaturu o megalitech, prehistorii, ale také ezoterice. Asi nejvíce u mne světlo jako energie propuklo u Záříče pozitivních energií z roku 1992. To jsem fotografoval největší český menhir u Klobuk a byl jsem tam kvůli tomu pětkrát.

Proč se ti na fotografiích v 80. letech neobjevuje lidská figura? Začal jsi s ní až v posledních letech?

S figurou v krajině jsem experimentoval již v 80. letech a ne málo, ale měl jsem dojem, že ty fotografie jsou příliš narativní, možná i násilné. Navíc jsem nechtěl následovat silný trend slovenské nové vlny plný figurace, byť převážně černobílé a studiové. Možná bych se měl k některým fotografiím z 80. let vrátit a přehodnotit svůj postoj. Jinak vždy tvrdím, že člověk je vždy latentně na mých fotografiích a rituálech přítomen.

Viděl jsem také nějakou fotografii pevnostního valu, který vybudovala německá armáda během 2. světové války. To je nějaký tvůj rozsáhlejší soubor?

Ne, ten bretaňský bunkr je spíše výjimka, že jsem ho do cyklu Osvícené city zasadil, spíše vzhledem k mým citům, které chovám právě k Bretagni. Navíc to vzniklo v souvislosti s projektem galerie G4 a bretaňských umělců, kdy se část odehrávala v Chebu a okolí, část ve Francii. Já jsem potřeboval nějaký protipól své fotky devastovaného kláštera z dob bolševismu z Chebu. Samozřejmě znám Atlantický val od Magdaleny Jetelové, ale viděl jsem ho o něco později. Existuje ještě jiný soubor – barevně svícených bunkerů od jednoho německého fotografa, jehož jméno mi vypadlo.

Je to součást nového souboru Osvícené city. Jakou roli tam hraje tvé svícení?

U „Citů“ je světlo víc než ilustrací skrytých energií jistým druhem odhalování. Vlastních vzpomínek, dojmů z určitých míst i někdy legend, které se o takových místech vyprávějí.

Jaký je rozdíl mezi tvým kreslením světlem v souboru o megalitických kulturách a v souboru, který je o současných městech nebo místech poznamenaných činností současné civilizace...

U megalitů jde především o to, co jde zevnitř ven. U Osvícených citů je to víc o zdůraznění (nasvícení) pro mne důležitých symbolů a situací – tedy zjednodušeně pohled zvenku. Ale je řada fotografií, kde se to prolíná. Nelze to tedy dělit a ani nepovažuji za důležité hledat jednoznačnou diferenciaci.

Tomáš Pospěch

Fotograf a historik

Reportážna fotografia v roku 2013

Napriek všeobecnému trendu postupného ústupu reportážnej a novínarskej fotografie je stále dosť možností, ako kvalitné práce prezentovať verejnosti a pozdvihnúť ich nad pár sekúnd trvajúce prelistovanie novín alebo časopisu, v ktorom boli uverejnené. Len na Slovensku sa v priebehu tohto roka konali dve dôležité súťaže – Novinárska fotografia a následná výstava No Comment organizovaná Nadáciou otvorenej spoločnosti na jar a 2. ročník Slovak Press Photo na jeseň. V rámci novembrového Mesiacu fotografie v Bratislave bola prezentovaná veľká výstava Sony World Photography Awards (tradičné World Press Photo sa už z rozpočtových dôvodov do programu nedostalo), a napokon je tu Czech Press Photo (výstava aktuálneho ročníka prebieha v Staromestskej radnici v Prahe do konca januára), medzi ktorého výhercov sa radia i Slováci a súťaž má na Slovensku dobrú mediálnu odozvu.

Prvoradým cieľom týchto súťaží je spropagovať diela autorov-fotografov i novinársku fotografiu ako takú, reflektovať témy, ktoré v uplynulom roku rezonovali v médiách, ale taktiež naznačiť trendy reportážnej fotografickej tvorby, a to po stránke výberu tém, voľby žánru, štýlu, výrazových prostriedkov i obrazového spracovania tvoriaceho autorský vizuálny jazyk. Je nesmiernie poučné pri pohľade naspäť na výsledky týchto súťaží spred niekoľkých rokov sledovať životaschopnosť, či naopak uzavretosť jednotlivých vývojových línií.

Nadácia otvorenej spoločnosti už deviatykrát vyhlásila výsledky súťaže Novinárska cena. Medzi prevažne textovo orientovanými súťažnými kategóriami sa nachádzajú aj dve fotografické, aktualizita a reportáž. Výstava súťažných i výherných príspevkov sa konala v Open Gallery v Bratislave.

Vystavené práce potvrdzujú prítomnosť kvalitných autorov na slovenskej dokumentárnej a reportážnej scéne i chuť robiť dobrú žurnalistiku. Na druhej strane, autori pri spracovaní témy niekedy zlyhávajú v hľadaní rovnováhy medzi nezávislým, objektívnym sprostredkovaním spravodajskej informácie a uplatnením vizuálne a štýlovo osobitého autorského prístupu. Uvedme príklad: Peter Korček, ocenený v kategórii aktualizita, dokumentoval situáciu v centrále SDKÚ počas parlamentných volieb. Postupoval netradične a vytvoril 5 inovatívnych diptychov, ktoré sú nositeľmi významu (a autorovho posolstva) až v premyslenej juxtapozícii. Napr. na ľavej strane silne skreslená fotografia plagátu Mikuláša Dzurinda (Dzurinda sa javí, akoby mal obrovské ucho) a na pravej strane navenení novinári sediaci pred WC. Zrejme ide o parafrázovanie Dzurindovho „načúvania“ vlastným voličom. Mimochodom, autorovi patrí moja poklona, je priam neskutočné, že sériu sa takto podarilo nafotiť počas jedinej volebnej noci. Potiaľto OK. Avšak spôsobom, akým autor konštruuje realitu, a tiež tým, že použitím extrémnych výrazových prostriedkov príliš upriamuje pozornosť na seba, o objektívnej reportáži hovoríť nemožno. Iným príkladom môžu byť pôsobivé fotografie Andreja Bána z reportáže o Turecku: Bán je po výtvarnej stránke mimoriadne komplexný a vyzretý autor a na Slovensku

Foto: Peter Korček, Zbohom, SDKÚ, posledné chvíle, séria fotografií bola uverejnená v týždenníku Život

Foto: Fabrice Fouillet, Corpus Christi, 2012

asi nemá konkurenciu. Jeho fotografie (videné samostatne, bez textu, ktorý majú dopĺňať) sú natoľko charakteristické, že sa vo svojej podstate stávajú výtvarným dielom – abstraktnými obrazmi figurín v dobrom svetle, dokonalých farbách a kompozíciách. Bán tak možno nevedomky zatĺača do úzadia samotnú tému reportáže. Obdobne je to aj s fotografiami Michala Burzu zo zákulisia súťaže Miss – krásne obrazy, na ktoré je radosť pozeráť, avšak do podstaty zákulisného života (a zákulisných praktík) sa im zrejme nepodarilo preniknúť. Lepšie sú téma a autorské spracovanie vyvážené v reportáži toho istého autora z bane Dolina, a dokážu tak diváka nielen vtiahnuť do deja, ale i primäť k reflexii.

Druhou súťažou v našom prehľade je Slovak Press Photo. Jej aktuálny ročník dopadol oveľa lepšie než minulý, premiérový. Som veľmi rád, že došlo k naplneniu mojej predstavy prezentovať na Slovak Press Photo lokálne témy (čo minulému ročníku až na výnimky zúfalo chýbalo). Výsledky súťaže v plnej miere dokazujú, že na to máme: po dobré snímky netreba chodiť na druhý koniec zemegule, stačí sa rozhliadať okolo seba a mať chuť podať hlbšiu obrazovú výpoveď. Neviem, či moje hodnotenie nie je ovplyvnené aj tým, že v porote zasadali kolegovia (pedagógovia i spolužiaci) z Inštitutu tvůrčí fotografie v Opave, teda ľudia, s ktorými roky budujem a zdieľam výtvarný názor, a dá sa predpokladať, že máme do istej miery spoločný vkus; každopádne časť ocenených fotografií po stránke tematickej i štýlovej presne trafila, o čom by lokálna národná súťaž mala byť.

Na Teenageroch Milana Illíka oceňujem odvahu fotografa i fotografovaných (pre autora muselo byť takmer nemožné zapadnúť do partie adolescentov, medzi ktorými je i vlastný syn), ale predovšetkým obecné svedectvo, ktoré fotografie vydávajú. Illík vo svojej tak trochu voyeuristic-

Foto: Michal Burza, Baňa Dolina, séria fotografií bola uverejnená v denníku Nový čas a na www.cas.sk

kej, a pritom hlboko intímnej práci pootvára pomyslené dvere do minulosti a umožňuje tak návrat k prchavým okamihom, ktoré sme všetci zažili, ale nikto ich nezachytil na citlivú vrstvu fotografického materiálu tak presvedčivo a konzistentne ako autor.

Cyklius Matúša Zajaca o slovenskom boxe je silný najmä prostredím, v ktorom sa odohráva. Reportážny charakter boxerskej akcie si pokojne môžeme odmyslieť. Esenciu, ktorá ostane, možno interpretovať ako metaforu slovenskosti, holubičieho národa odsunutého na okraj dejín, a predsa vzdorovito prežívajúceho medzi silnejšími.

Grant mesta Bratislavy získala Martina Šimkovičová s projektom Pressburg. Hlbavá, intelektuálna pozorovateľka žijúca striedavo v Bratislave a vo Viedni, sa na svoje rodné mesto díva zvonka očami Viedenchana, všímajúc si verejný priestor ako miesto kolektívnej pamäti (a nedá mi nevzťahnuť jej prácu k American Monuments od Lee Friedlandera z roku 1976, ktorá mala podobný cieľ, len v americkom kontexte). Keďže je Šimkovičová insiderom a outsiderom zároveň, darí sa jej vo výpovedi odkryvať, čo pre trvalých rezidentov ostáva neviditeľné. Asi je správne dodať, že fotografie prezentované na Slovak Press Photo sú súčasťou širšieho cyklu zameraného na vzťah Bratislavy a Viedne a k plnému oceneniu ho treba vidieť celý. Ale aj bez toho je potešujúce, že novinárska súťaž sa dokáže obohatiť o konceptuálny rozmer.

Žiaľ, v súťaži chýbalo atraktívnejšie spracovanie nosných spoločensko-politických tém, napr. rozhodnutie prezidenta o nevymenovaní Jozefa Čentéša za generálneho prokurátora, kauza Glance House, stav slovenského súdnictva a iné (a prípadný argument, že takéto témy nemajú fotograficky potenciál, neobstojí: pozrime sa napríklad, s akou eleganciou – jedinou snímkou! – sa v konkurenčnej Czech Press Photo vysporiadali s kauzou Davida Ratha obvineného z korupcie). Porota dokonca kvôli nedostatku kvalitných prác niektoré ceny vôbec neudelila. Je to snáď spôsobené i tým, že štatút umožňuje prihlasovať príspevky iba samotným autorom, a nie i domovským redakciám ako v Novinárskej cene OSF. V svetových súťažiach je vyšší počet súťažných kategórií namiesto, ale lokálna Slovak Press Photo je očividne preorganizovaná. Organizátori by mali zvážiť zmenu podmienok, ak chcú v budúcnosti v súťaži pokračovať. Kvôli tým niekoľkým dobrým fotografiám, ktoré boli vďaka nej vynesené na svetlo mediálneho sveta, sa to snáď oplatí.

Staršia sestra slovenskej súťaže prebiehajúca u našich západných susedov je, ako už to býva, o generáciu vpred. Odložme fotografie bokom a zamerajme sa na tomto mieste na jeden konkrétny príklad: Všimnime si, že podľa vzoru World Press Photo boli tento rok zavedené súťažné kategórie Czech Press Video – online aktualita a online črta (World Press Photo zaviedla multimediálne kategórie v roku 2011). Ide o nenápadný, ale podľa môjho názoru veľmi dôležitý trend: fotografia ako nositeľka pravdivej informácie je definitívne minulosťou a v oblasti reportáže začína

byť pozvoľne vytláčaná „autentickejším a pravdivejším“ multimediálnym obsahom. Niežby video nevedelo klamať – o tom nemajme žiadne ilúzie. Podstatou skôr je, že vďaka technicky náročnejšej a i nákladnejšej obrazovej manipulácii bude mať väčšinový divák tendenciu viac veriť multimediálnemu obsahu než čistej fotografii. Inými slovami, nie je nutné, aby online multimediálny obsah pravdivejší a autentickejší bol; stačí, ak ho divák bude za taký považovať.

Prítom uvážme nezanedbateľné fakty: video nemá oproti fotografii výraznú konkurenčnú nevýhodu ani ekonomickú (náklady na oba typy reportáže sa prakticky veľmi nelíšia, autor musí na miesto reportáže vycestovať tak či tak a používa jednu a tú istú techniku s podobným workflow), ani technickú (dnešná profesionálna technika je fúziou fotografického a video zariadenia vo vysokej kvalite), ani prezentačnú (hoci video možno použiť len v online médiách a fotografiu i v printoch, trendy výdavkov na reklamu naznačujú, že záujem diváka sa pomaly, ale nezvratne prelína do online sveta).

Na prvý pohľad je zrejmé, že v online videu vzniká špecifický žáner, jasne odlišiteľný od bežnej televíznej reportáže. Online videá – aspoň tie, ktoré sa umiestnili na World Press Photo a Czech Press Photo – sú akýmsi prepojením statického a dynamického obrazu s výrazným charakteristickým výtvarným spracovaním a dali by sa pri troche zveličovania označiť za pohyblivú fotografiu. Od klasickej reportáže určenej pre televíziu sa líšia i mierne väčšou dĺžkou (cca 3 minúty pri aktualitách a 7 minút pri črtách). Pravda, kvalita českých víťazných príspevkov sa zatiaľ nedá porovnávať s top kvalitou na World Press Photo. Som však presvedčený, že trh tento typ obsahu potrebuje a bude schopný ho absorbovať a uživiť. Na Slovensku síce zatiaľ multimediálny žáner prakticky neexistuje, snáď to však nebude dlho trvať.

Sony World Photography Award (SWPA) nie je v pravom zmysle slova reportážnou súťažou. Tematicky i pestrosťou prezentovaných prác je však podobná s vyššie menovanými a má s nimi spoločné i niektoré klady a zápory. Ku kladom patrí mimoriadna divácka atraktivita: víťazné fotografie prezentované na výstavách bývajú ľahko stráviteľné i pre sviatočného návštevníka, a pritom nemusia byť nutne banálne či prvoplánové. Naozaj kvalitné dielo možno vnímať vo viacerých vrstvách a i náročný divák si dokáže nájsť svoju hlbšiu rovinu. Oceniť treba tiež pluralitu, s akou organizátori pristupujú k výberu snímok: priestor dostávajú mladí fotografi, amatéri, študenti fotografie i profesionáli. Súťaž je i žánrovo a štýlovo mimoriadne široká – vedľa štandardných kategórií (architektúra, reportáž, príroda, krajina, životný štýl, reklama, móda...) zahŕňa i kategóriu pre konceptuálne umenie, v amatérskej oblasti zasa kategórie venované tradičnej, manipulovanej i nočnej fotografii – skrátka pole pôsobnosti pre každého ambiciózneho autora. Netreba zdôrazňovať, že vďaka globálnemu charakteru súťaže i štedrému sponzoringu (1. cena je dotovaná čiastkou 25 tisíc dolárov) je záujem autorov obrovský a porota má z čoho vyberať.

Foto: Andrej Bán, Turecko bez Európy, séria fotografií bola uverejnená v týždenníku .týždeň

Foto: Myriam Meloni, The Limousine Project, 2012

K záporom naopak patrí určitá salónnosť: SWPA nemá nosný motív, fenomén, ku ktorému by sa chcela vyjadriť. Ide o panoptikum „krásnych obrazov“ – krásna krajina, krásni domorodci, krásny šport, krásna móda, krásna architektúra, krásna príroda, a tak dokola v rôznych obmenách. Divák neodchádza (a ani nemá odchádzať) z výstavy s intelektuálne či spoločensky angažovaným pocitom: úlohou výstavy bolo príjemne stráviť voľný čas, a tú SWPA naplňa dokonale.

Inštalácia 6. ročníka v Dome umenia v Bratislave bola štandardne prevedená, ako sme z Meslaca fotografie zvyknúť. Zaznamenal som len jeden rušivý moment, a to, že amatérska (a teda najmenej kvalitná) tvorba bola umiestnená hneď na začiatku výstavy, čím ju ako celok trochu zdegradovala. Ak bude Stredoeurópsky dom fotografie organizovať výstavu SWPA v ďalších rokoch, mal by zvážiť preusporiadanie, prípadne vyčlenenie amatérskej sekcie do oddeleného priestoru.

V profesionálnych kategóriách už nájdeme i výborné práce, ktoré obstoja samy osebe. Silné zastúpenie má kategória Architektúra: najvyššie ocenenie zaslúžene získal Fabrice Fouillet s monumentálnymi veľkoformátovými snímkami interiérov kresťanských kostolov vo Francúzsku a Nemecku, nie nepodobných továrenským výrobným halám. Fotografie sú oslavou, a zároveň skrytou kritikou neskorkej modernistickej architektúry 60. rokov minulého storočia. Zaujímavý projekt predstavil Reinis Hofmanis. V mestských vedutách tematizuje pojem i chápanie verejného a súkromného priestoru: na fotografiách zhotovených za šera či za tmy je zhmotnením hranice medzi oboma priestormi zreteľne viditeľná, zvnútra osvetlená strážna budka, zatiaľ čo samotný priestor, ktorý stráži, sa nachádza v druhom pláne. Hofmanis stvára urbaný celok ako organizmus, pri ktorom

Foto: Reinis Hofmanis, Territory, 2012

nie je jednoznačne možné odlišiť privátne a zdieľané, hoci hranica je jasne vymedzená.

V nočnom urbánnom prostredí pracuje i Christof Pluemacher. Tradičnú becherovskú estetiku posúva do extrémnej polohy a fotografuje vyprázdnené, tmavé výškové administratívne budovy v centre Düsseldorfu, ktoré ostali bez nájomcov zrejme v dôsledku ekonomickej krízy. Prítomnosť civilizácie naznačuje len sotva bledé svetlo oblohy nad horizontom. Autor sa v sprievodnom texte zrieka poskytnutia návodu na čítanie a vyzýva diváka, aby sám hľadal interpretáciu fotografií. Vo mne evokujú tému ustavične sa zrýchľujúceho plynutia času v globálnom svete. Opustené budovy menia svoju funkciu z utilitárnej na mýtickú a samy sa stávajú monumentmi, memoriálmi – ak sme ochotní ich takto vnímať.

Znalému slovenskému divákovi príde zrejme vtipná výherná séria v kategórii Reklamná kampaň, v ktorej autor Christian Aslund švolíkovským spôsobom umiestňuje figúru do prostredia továrne. Fotografovaná osoba leží na zemi a je snímaná kolmo zvrchu, čo vyvoláva dojem, ako keby chodila, opierala sa, visela a pod. z čiar nakreslených na zemi. Čo sa týka výtvarného spracovania, Aslund veľmi dobre využíva farebnosť a členitosť prostredia. Obsahovo je však kampaň tupá, vyprázdnená: autor už ďalej za vtip s výmenou horizontály a vertikály nedokázal zísť.

Hoci projekt The Limousine talianskej fotografky Myriam Meloni bol ocenený v kategórii Umenie, mohol by byť práve on ukázkovým príkladom inteligentnej, koncepcnej kampane. Luxusná limuzína z 80. rokov je dnes symbolom populárnej kultúry argentínskej mládeže. Vnútri sa odohrávajú najrôznejšie príbehy – od decentného užívania si luxusu cez popíjanie alkoholu a bujaré oslavy až po stripíz a sex. Tri metre štvorcové interiéru limuzíny sa stávajú miestom naplňovania fantázií a skrytých túžob v zvláštnej symbióze intímnosti a exhibicionizmu, keďže cez tmavé sklá limuzíny križujúcej mesto môžu chodci zvonku vidieť.

Kategória Konceptuálne umenie je zastúpená slabšími prácami. Roman Pjatkovka predstavil dvojexpozície obálok časopisu Sovietske foto a súčasných, prevažne erotických fotografií z osobného archívu. Súbor Edurna Aginagu je, zdá sa, vizuálne zaujímavým, ale dávno vyčerpaným pokusom o návrat k surrealizmu. Za širšiu zmienku snáď stojí najmä projekt Fukushima, Invisible Pain (Fukušima, neviditeľná bolesť) francúzskeho autora Florianu Ruiza. Ruiz zvláštnym technologickým postupom fotografoval miesta postihnuté radiáciou z havarovanej jadrovej elektrárne vo Fukušime. Každé miesto exponoval z rôznych uhlov podľa skutočne nameranej radiácie a výsledkom je zvláštny, mihotajúci sa, nepokojný obraz, v ktorom sa pokúsil vizualizovať „neviditeľnú bolesť rádioaktívneho žiarenia“. I keď Ruizov projekt sa už podľa všetkého nachádza za hranicou zobraziteľného, ide o ambiciózny a odvážny pokus skúmajúci, kam až fotografický výraz môže zísť.

Nerozumiem celkom zmyslu zaradenia konceptuálnej kategórie do programu SWPA. Pre mainstreamových návštevníkov výstavy bude táto kategória úplne nepochopiteľná a pre školených vizuálnych umelcov, teoretikov a kritikov zasa nezaujímavá.

Poslednou kategóriou, ktorej sa chcem dotknúť, je Životný štýl. Trocha prekvapujúcou, ale o to zaslúženejšou víťazkou je mladá talianska fotografka Alice Caputo, ktorá nafotografovala letnú dovolenku vlastnej rodiny na talianskom pobreží. Ťažko si predstavíť obycajnejšiu tému a obycajnejšie vizuálne spracovanie. Avšak práve táto obycajnosť, neexprezívnosť dala vyniknúť Caputovej talentu: podobne ako vyššie spomínaný Milan Illík, bez zložitých konceptov, bez páťosu a lacných fotografických efektov, spontánne a s istou výrazovou benevolenciou načrtla archetyp priemernej európskej rodiny. Som úprimne rád, že si porotcovia jej prácu všimli a ocenili. Takto nejako by mala vyzerať fotografia budúcnosti.

Branislav Štěpánek
Publicista

ODYSEA

Antoine d'Agata

Miesto: Kasárne/Kulturpark, galéria Alfa, Košice

Termín: 15. 11. 2013 – 23. 1. 2014

Hodnotenie: ★★★★★★★★

S d'Agatom som sa stretol počas jeho úvodného pobytu v Košiciach, keď sa všetko len chystalo. Potom ešte dvakrát, raz, keď už naozaj vyrážal na Ukrajinu, a v Marseille na vernisáži iného jeho kurátorského projektu, kde prezentoval vždy jednu fotku stovky autorov, zväčša účastníkov jeho workshopov, aby vytvoril špecifickú víziu mesta Marseille. Videl som jeho výstavy na festivale v Arles a samozrejme jeho knihy a ďalšiu tvorbu na internete. Jeho tvorba je mi blízka svojou orientáciou na ťažké témy a kontroverzným prístupom. Zaujalo ma to, snažil som sa vstúpiť do sveta jeho myslenia, ale zatiaľ som iba v štádiu, keď sa pýtam, čo je to umenie. Chápem nutnosť a cítim si autorovo právo na slobodu vyjadrovania, ale niekedy mám v súčasnej fotografii u niektorých autorov pocit, že sa pohybujú v priestore, ktorý nie je celkom férový, napríklad voči nimi zobrazovaným ľuďom a niekedy ani voči divákovi, ktorých (mám ten pocit, že to nie je vylúčené) zručne manipulujú. Nehovorím, že to tak je v prípade d'Agatu, ale je to presne autor, ktorého tvorba vo mne tieto otázky vyvoláva.

Text kurátora výstavy Francois Chevala mi situáciu nijako neuľahčuje, ak mám byť stručný a priamy, moc som mu nerozumel a napriek básnickému tónu nebol až taký abstraktný, aby si na viacerých miestach neprotirečil a s niektorými konkrétnejšími miestami proste nemôžem súhlasiť. Výstavy d'Agatu, renomovaného autora, člena agentúry Magnum, nie sú nikdy dokumentaristické aj preto, že si zvyčajne nevyberá témy s priamou väzbou na realitu. Jeho fotografie pracujú skôr s dojmami ako s reпреzentáciou, s podvedomím ako s rozumom, názvy jeho prác sú napríklad Mala noche, Vortex, Insomnia. Teraz si vypožičal názov antickej báje Odysea, aby sa mohol vzdialiť od reality, ktorú zadanie projektu predpokladalo.

V projekte Odysea šlo o tému, ktorá spája dve také vzdialené a všelichm sa líšiace mestá – a to ich blízkosť hranici Európskej únie, Schengenského priestoru. Marseille ako kozmopolitné prístavné mesto s množstvom imigrantov v uliciach a Košice, malé mesto blízko hranice, na ktorej komunistický režim rozdelil dedinu napoly tak, že časť rodiny ostala na druhej strane železnej opony. Obe mestá mali túto tému zakomponovanú v svojich projektoch pre rok 2013

Foto: Miroslav Vacula, fotografia z priestorov výstavy

a výstava Antoinea d'Agatu sa nakoniec stala najvýznamnejším spoločným projektom Košíc s partnerským mestom kultúry, Marseille Provence 2013 (čo súčasne odzrkadľuje nevelký rozsah spolupráce týchto miest, v obidvoch prípadoch druhých najväčších v krajine, na kultúrnych projektoch počas takého významného roka). Antoine navštívil počas viacerých rokov krajiny na hranici Schengenu (Grécko, Maroko, Líbyu, Kanárske ostrovy, Ukrajinu), ale aj napríklad Sudán, a v Košiciach sa zamiloval do neslávne presláveného Lunika IX a v jednom z troch textov, premietaných vo veľkých formátoch na stenu galérie (výpovede migrantov), dal priestor jeho obyvateľke, ktorá si sťažuje napríklad na to, ako majú vodu či elektrinu len pár hodín denne. Takto využitá autorská sloboda ma, ako nie celkom naivného diváka, nemôže presvedčiť o férovom prístupe k téme.

Priestor venovaný výstave v galérii je veľkorysý, vstupujeme do potemneného priestoru, kde počujeme nezrozumiteľnú zmes hlasov a zvukov. Antoine d'Agata sa stáva filmárom,

presnejšie tvorcom videí. Výstava pozostáva z troch krátkych videoslúchiek orientovaných vertikálne, kde vidíme zábery stanov utečencov, dym unášaný vetrom nad púšťou krajiny, prelínanie portrétov ľudí, o ktorých nič nevieme, pohľad bezpečnostnej kamery na koridor medzi ostnatými drôťmi, kde sa množstvo postáv snaží prekonať bariéru pomocou rebríkov. Z fotografického média má návštevník výstavy Odysea v ponuke jednu veľkú stenu (asi 3 x 12 metrov) olepenú kompozíciou z množstva záberov z rôznych končín, ale aj z rôznych, už skôr publikovaných projektov. Vidíme tam stenu polozborených budov z Marseille, 2004, zábery z mestského projektu dokumentácie miznúcich štvrtí, portréty stojacich postáv pripomínajúcich úradníkov z iného staršieho marseillského projektu, postavy mužov kráčajúcich po cestách snímaných odzadu, ruiny budov, zábery z bezpečnostnej kamery (tej istej ako vo videu) na koridory s ostnatým drôtom a vpravo hore tri chladné, popisné zábery na tri budovy, dve utečenecké centrá na Slovensku a zničený panelák z Lunika IX...

Veľkú časť týchto záberov d'Agata recykluje, používa ich znova a znova v rôznych kombináciách vo svojich viacerých projektoch. Podľa tejto logiky uvidíme zábery z Lunika IX o rok, o dva na inej jeho výstave pod iným menom niekde v Tokiu. (Kde bol Antoine počas vernisáže svojej výstavy v Košiciach, z môjho pohľadu to bol akt nezdvorilosti voči všetkým, ktorí mu tu s výstavou pomáhali...) Neviem, skutočne neviem, čo si mám o takomto prístupe a výslednej výstave myslieť...

Pavel Mária Smejkal
Fotograf

Foto: Miroslav Vacula, fotografia z priestorov výstavy

Zrkadlo s pamäťou

Najstaršie portrétné fotografie na Slovensku 1840 – 1850

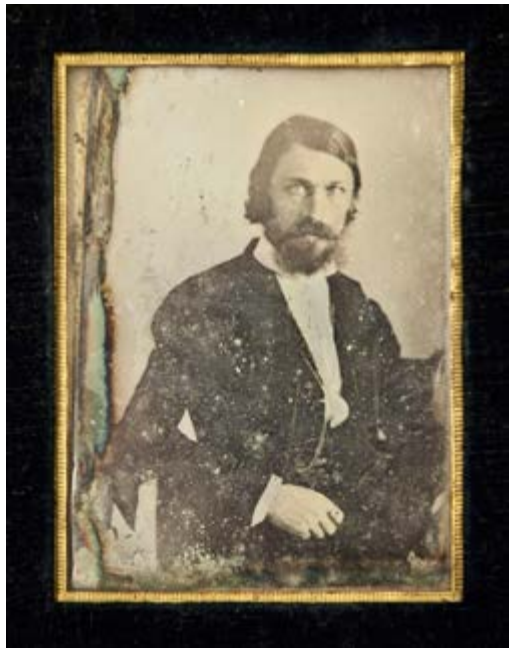
Miesto: Slovenské národné múzeum, Historické múzeum, Bratislavský hrad

Termín: 30. 10. 2013 – 20. 1. 2014

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Výstava najstarších portrétnych fotografií na Slovensku 1840 – 1850 sa svojím rozsahom 35 vystavených dagerotypií radí k skôr menším výstavám. Na druhej strane relatívne malý počet vystavených dagerotypií podčiarkuje vzácnosť týchto artefaktov. Dagerotypie boli vkladané do puzdier na spôsob maľovaných miniatúr a tento spôsob zarámovania ukazuje, že ziaľ do ruky dagerotypiu bol sviatok a rituál. Návštevník sa tak neubrání porovnávaniu doby dagerotypie so súčasťou digitálnej fotografie, keď už každý mobilný telefón má v sebe zabudovaný fotoaparát a denne vznikajú milióny fotografií. Koľko z nich sa zachová a bude niekde bezpečne uložených o 170 či 190 rokov?

Samotná technika dagerotypie až prekvapuje neuveriteľnou ostrosťou a presnosťou a širokou škálou svetelnej tonality a šedých valérov, a aj preto sa dagerotypie v čase svojho vzniku prezývali zrkadlami s pamäťou. Vďaka tejto technike

Autor neznámy: portrét J. M. Hurbana, dagerotypia

nám ostali zachované verné podobizne slovenských dejateľov 19. storočia, napríklad Ľudovíta Štúra, Jozefa Miloslava Hurbana a Samuela Jurkoviča, ktorých vyobrazenia patria na výstave medzi dagerotypie s mimoriadnou hodnotou.

Výstava ukazuje, že na Slovensko fotografická technika dagerotypie prenikla pomerne skoro, na začiatku 40. rokov 19. storočia. Najstaršia

Jaromír Funke krok za krokom

Miesto:

Moravská galerie v Brně, Místodržitelský palác

Termín: 18. 10. 2013 – 19. 1. 2014

Výstava a kniha:

Jaromír Funke. Mezi konstrukcí a emocí

Texty: Antonín Dufek s kolektívem

Vydal: KANT (Karel Kerlický) Praha a Moravská galerie v Brně 2013

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Katalog, jímž doprovodil Antonín Dufek výstavu k stému jubileu narodení najvlivnejší osobnosti české moderní fotografie, se jmenoval Jaromír Funke (1896 – 1945), průkopník fotografické avantgardy. Z uvedené publikace vychází pátá Funkova monografie (bezkonkurenčních 276 stran), k níž připravil stejný kurátor další retrospektivu. Vůči nejčastěji tištěnému Funkovu textu Od fotogramu k emoci (1940) je Dufek kongeniální. Dosáhl však vskutku nejlepšího z možných řešení?

V knize Mezi konstrukcí a emocí je Funkova klíčová stať publikovaná nejméně posedmé. Fotograf, pedagog a kritik tu nastiňuje, kterak se od roku 1922 propočoval z východisek piktorialismu k emoční fotografii, „kteou prozatím vývoj vrcholil“. Funkova maxima zní: „Všední skutečnost oproštěná od prosté popisnosti,“ neboli „nová

fotografická skutečnost, pro niž jest námět jen záminkou k fotografickému projevu“. Jeho generalizující shrnutí dějů dvou dekad je lineární a vyhovuje představě o avantgardě coby předvoji, pádícím bezohledně kupředu.

Před 17 lety vybízel Dufek funkovskou instalací diváky k pohybu všemi směry, zatímco přízemí Místodržitelského paláce nutí nynější návštěvníky sledovat krok za krokem předem daný půdorys. Jak bylo již shora naznačeno, odpovídá to zřetězení Funkovy vlastní interpretace. Hodnocení se tudíž sluší ponechat plný počet hvězd. Nicméně Funke zkoumal médium fotografie především praxí a tu posléze podrobil pojmové logice. Takže se nevyžíval pouze dokumentem, anebo experimentováním, nýbrž vším. Proto bych byl funkovskou výstavu opět rád spatřil jako explodující rachejtli, vykreslující v krátkých drahách jednotlivých zážehů celkový rozpon

datovaná a vystavená dagerotypia pochádza z roku 1844 a zobrazuje rodinu Medňanských. Jej autor, ako aj autor ďalších vystavených fotografií, je neznámy. Mnohé ďalšie daregotypie sú buď nedatované alebo datovanie nie je určené a ich autori, ako aj portrétované osoby, sú často neznáme. Takto výstava kladie množstvo otázok, nielen o dobe, keď tieto dagerotypie vznikali, a o zobrazených osobách, ale aj kto je ich autorom a ako sa k dagerotypii dostal.

Dagerotypie tvorili súčasť pozostalostí významných slovenských osobností, ktoré boli zaradené do zbierkových fondov zväčša regionálnych múzeí nedisponujúcich potrebnými špecialistami. Keďže výstava je výsledkom len čiastkového výskumu v tejto oblasti, je tu veľká nádej, že archívy a depozitáre ešte skrývajú nejedno prekvapenie. Dobrým začiatkom je, že k výstave bol vydaný katalóg, čo už žiaľ nie je na Slovensku úplne bežný jav.

Samotná výstava je obohatená o model dageroskopu a informačný panel o Jozefovi Maximiliánovi Petzvalovi, rodákovi zo Spišskej Belej, ktorý prispel k rozvoju dagerotypie návrhom a výpočtom podstatne svetelnejšieho objektívu, než aký používal sám Louis Jacques Mandé Daguerre.

Jana Liptáková
Publicistka

díla. V epicentru pozorujúciho subjektu se pak předepsaná kauzalita zhroutí.

Josef Moucha
Fotograf a publicista

Dominika Horáková :
Podobnosť čisto náhodná, 2013

Vizuálna analýza vzťahu minulosti a prítomnosti
cez privlastnenie si detailu obrazu súčasného a historického „ornamentu“

Fotografie nad Dunajem

Bratislavský podzim je každoročně ve znamení dvojice fotografických festivalů – staršího a usedlejšího Měsíce fotografie a mladší přehlídky současné tvorby OFF. Ani v letošním roce nebyla listopadová cesta do hlavního města Slovenska promarněným časem a zájemci o tvůrčí fotografii se zde setkali s řadou výstavních projektů doplněných živými vernisážemi a diskuzemi s vystavujícími.

V rámci Měsíce fotografie letos proběhlo přes 20 výstav od drobnějších expozic v malých galeriích či kulturních střediscích, až po rozsáhlé výstavy prezentované v renomovaných kamených galeriích.

K vrcholům letošního ročníku patřil soubor snímků z 50. let minulého století, který představila Slovenská národní galerie pod názvem Zaujatí krásou. V minulých letech tato instituce připravila například dokumentární vzpomínku na dvacátá léta ve slovenské fotografii nebo neidealizovaný pohled na klerofašistické Slovensko během první poloviny let čtyřicátých. V tomto roce se autoři expozice Bohunka Koklesová a Aurel Hrabušický věnovali neméně kontroverznímu období – budovatelské fotografii vznikající po roce 1948, alternativním pohledem na tuto dobu objektivem známých autorů a postupným uvolňováním poměrů v dokumentární a reportážní fotografii ve zvoleném období. Výstava sledovala jak propagandistická díla zachycující budování nového společenského zřízení a obnovu, kolektivizaci či industrializa-

ci země, tak snímky obsahující víc než jen prostou informaci zabalenou do ideologické mlhy. Perfektně adjustovaná výstava se zabývala také emancipací žen, vstupem moderních technologií a architektury do jinak zaostalého Slovenska, všechny a vše zasahující státním smutkem spojeným s úmrtím vůdců státu, kolektivizací zemědělství, výstavbou moderních budov a sídlišť nebo volným časem tehdejší společnosti.

Nejrozsáhlejší expozice Měsíce fotografie byly tradičně koncentrovány v Domě umění. Kromě dvojice výstav, které čeští návštěvníci znají již z minulosti (výborný Vnitřní okruh od kurátora a pedagoga Vladimíra Birgu-se a na nudismus zaměřený projekt představující dílo Karla Nováka a Jocka Sturgesa nazvaný Přirozeně) tu byla prezentovaná všehochuť snímků ze světové soutěže Sony World Photography Award, expresivní portréty vytvořené Kang Young Hoem nebo klasické pohledy na významné osobnosti od Tibora Huszára.

Mexická fotografka a držitelka ceny W. Eugena Smithe Graciela Iturbide přivezla záběry z oslav Dne mrtvých, pohledy na šklebící se lebky a kostlivce, které byly doplněny snímky z pohřbů malých dětí. Prostředí galerie v Prepoštské ulici bylo přizpůsobeno vystavované tématice, připomínalo smuteční místnost krematoria a snímky zde díky tomu působily mimořádně sugestivně.

Na západní terase Bratislavského hradu byla přístupná výstava Aftermath – přeměna kulturní krajiny, na které se sešli autoři a autorky ze zemí

Foto: Tibor Huszár, Sarah Esser, 2012

bývalé Jugoslávie. Tito tvůrci se obrazově vyrovnávají jak s traumatem vzešlým z válečného konfliktu 90. let, tak z pronikání cizorodých prvků do jihoslovenské krajiny, architektury a společnosti. K vidění tu byly snímky zobrazující tradiční státní symboly v „souboji“ s logy nadnárodní společnosti (Darije Petković), absurdní estetiku prázdných reklamních ploch umístěných v krajině (Borut Krajnc), dokument o čínské komunitě, jejíž členové se k překvapení starousedlíků přestěhovali do Srbska v období vrcholu xenofobní politiky Slobodana Miloševiče (Milena Zarić) nebo pohledy na místa někdejších masakrů z období jugoslávské války jako forma vyrovnání se s hluboko uloženými traumaty (Anna Opalić).

V Polském institutu vystavil své práce ze současné Ukrajiny fotograf a pedagog opavského ITF Rafal Milach. Jeho výstava mohla sloužit jako nečekaně aktuální příspěvek k současné

„ukrajinské revoluci“ a k debatám o směřování této obří země směrem k Rusku či naopak ke sjednocené Evropě. Milach svým specifickým způsobem zachycoval zašlý svět šedých paneláků, mohutných symbolů komunismu nahodile pohozených v prostoru a vojáků s širokými střechami služebních čepic střežících hranice země. Jsou to tvrdé pohledy na tvrdou realitu, na krajinu, která trpí, na obyvatele, kteří prožívají problémy nesrovnatelně zásadnější než my.

Démonický projekt Pozadí představila v Maďarském kulturním centru Luca Göbölös. Jako námět si vybrala fotografie z 19. století, kdy expoziční doby ještě nedovolovaly fotografovat malé děti bez toho, aby nebyly někým drženy a utišovány. K tomuto účelu sloužily jejich matky, které se zahalovaly do látky co nejvíce připomínající pozadí snímku. Autorka se rozhodla stylizovat do podoby takto zamaskované osoby, která drží své vlastní dítě. Její snímky na rozdíl od historických vzorů převážně nevznikaly na klidném pozadí ateliéru, ale ve volném městském prostoru.

Důležitou sondou do středoevropské společnosti byla výstava v Muzeu Maďarů na Slovensku nazvaná Kódy reality. Za připomenutí stojí zejména soubor Bély Dóka Neděle života, který dokumentárním způsobem zachycuje spokojené nicnedělání na venkově, nebo soubor Gábora Ariona Kudásze zabývající se plýtváním jedním z nejhroženějších a velmi těžko obnovitelných zdrojů – volným prostorem. Autor výtvarným způsobem zobrazuje vnikání zástavby do krajiny, její postupné ukrajování a nahrazování přirozeného prostředí umělou náhražkou.

OFF festival, který již tradičně probíhá souběžně s Měsícem fotografie, letos potvrdil svou roli alternativní přehlídky mladého fotografického umění. V bývalém Leninově muzeu, které už

po desetiletí čeká na své budoucí využití, proběhlo představení studentů fotografických škol a dalších autorů, kteří se vyjadřovali ke společnému tématu – generaci Y (lidé narození mezi koncem 70. let a závěrem století).

Institut tvůrčí fotografie v Bratislavě představil společnou expozici několika autorů nazvanou Opuštěný sen, přičemž kurátory byly Štěpánka Štein a David Koroncz. Předvedli zde různorodou, ale kompaktní mozaiku děl Dereka Harda (prosvětlená městská zátíšť), Daniela Laurince (deníkové snímky), Zuzany Halánové (portréty bezdětných žen), Katarzyny Hanusz-Oleksy nebo Renaty Mii Köhlerové. Mezi zajímavé expozice mladšího festivalu patřilo mimo jiné představení souboru Milana Illika Crew Teens pojednávajícího o životě skupiny studentů maturitního ročníku střední školy, soubor erotických narážek či zkoumání „života a smrti“ domácího a kupovaného rajčete vystavený pod názvem Můžete si vybrat porod do vody nebo do ohně vytvořeného studenty Univerzity Tomáše Batí ve Zlíně, skupinové aranžované portréty Similarities with a Differences od Michala Pudelky nebo videozáznamy postav od Sári Zagygai. Pražská FAMU vystavila snímky od desítek autorů formou projekce, přičemž během jediné sekundy se na bílé zdi vystřídal v těsném sledu hned několik

Foto: Rafal Milach, Black Sea of Concrete

záběrů. Dušanem Kocholem vybraný a vystavený soubor Rich Kids of Instagram je částí anonymního fotoblogu, který je prezentován na internetu a který zachycuje život „zlaté mládeže“, bezstarostné užívání přepychu a utápění se v lahodném nicnedělání. Jak autor výběru říká, „hashtag #RKOI se stal označením pro zobrazení autentického požitkářství či jeho výsměchu“.

Podzemní Bratislava patří k místům, na která bychom rozhodně neměli zapomínat. Málodke se český zájemce o (zejména) středoevropskou fotografii osobně setká jak s významnými autory, tak s hutnou koncentrací výstav, které probíhají prakticky vedle sebe – v nevelkém historickém centru slovenské metropole.

Petr Vilgus

Zástupce šéfredaktora českého časopisu FOTO
www.casopis-foto.cz

Foto: Karel Novák: Bez názvu, 90. roky

Foto: Jock Sturges, Christina & Misty Dawn, 2007

10 udalostí v slovenskej fotografii za rok 2013

3. 7. 2013 bola slávnostne otvorená Galéria Martina Martinčeka v Stredoeurópskom dome fotografie.
- Foto roka 2013, Nadácia VÚB, 5. – 30. 9. 2013, Hviezdoslavovo nám. Bratislava.
- Dňa 11. 9. 2013 zomrel Tibor Huszár vo veku 61 rokov.
- Výstava Zrkadlo s pamäťou – SNM, 30. 10. 2013 – 20. 1. 2014, kurátori Bohunka Koklesová, Jana Hojstříčková, Jana Křižanová.
23. ročník Mesiaca fotografie 2013.
- Výstava – Anton Podstraský, SEDF, 7. 11. 2013 – 15. 12. 2013, kurátori Aurel Hrabušický, Filip Vančo.
- Výstava – Zaujatí krásou, SNG, 8. 11. 2013 – 23. 2. 2014, kurátori Aurel Hrabušický, Bohunka Koklesová.
- Kniha – Viliam Malík, Vydavateľstvo: Slovart, Slovenská národná galéria, Photoport, 2013.
- Kniha – Martin Kollár, Vydavateľstvo: Mack, Londýn, 2013.
- Výstava Nová slovenská vlna 1981 – 1989, Galerie Hlavního města Prahy, Dom fotografie, 17. 12. 2013 – 16. 3. 2014, kurátori Tomáš Pospěch, Lucia L. Fišerová

Foto: Anton Podstraský, Bez názvu, koniec 60-tych rokov
Galéria Photoport

Lucia Nimcová: Animal Imago

Vydal: CEE PhotoFund, 2013

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Lucia Nimcová, fotografka z Humenného, držiteľka Ceny Oskára Čepana z roku 2007 a ďalších ocenení, ktorá aktuálne žije a tvorí v Bruseli, vydala nedávno novú knihu. Jej publikácia Animal Imago patrí deťom každého veku. Názov pracuje s pojmom imágo, ktorým sa označuje dospelý jedinec hmyzu, napríklad motýľ, po premene, vyťahnutí z kukly. Kniha ponúka osemnásť fotografií zvierat, ktoré vznikali počas niekoľkých rokov na autorkiných cestách v momentoch, keď nedokázala komunikovať s ľuďmi. Najskôr bez špeciálneho zámeru, postupne sa z toho stal výskum. Na cestách cítila fotografka s mŕkvmi zvieratami často väčšiu empatriu ako s obyvateľmi krajín, ktoré navštevovala. Bola nútená uvažovať nad ich poľudšťovaním v tej-ktorej spoločnosti a zbierala materiál. Pôvodný pracovný názov publikácie – Chuanita Diary – odkazoval skôr na náladu, v ktorej snímky vznikali. Každá bola virtuálnym pozdravom neteri Chuanite a neverbálnou odpoveďou na jej otázky. Vznik

Foto: Lucia Nimcová

knihy však podnietili aj iné zákulisné okolnosti. Medzičasom sa z cestujúcej fotografky stala matka. Pri každodennej komunikácii so synom

zistila, že jej chýbajú pomôcky, ktorými by dieťaťu vysvetlila, aké zvieratá v skutočnosti sú, ukázala ich ozajstnú podobu. Nachádzala iba rôzne náhrady, ktoré realitu skresľovali. Aj preto vydala Animal Imago. Snímky reálnych zvierat v reálnych – niekedy úsmevných, inokedy doslova smrteľne vážnych – situáciách dopĺňajú len farebné listy bez textu. To je výzva a ponuka pre rodičov a deti – aby obsah, príbehy, skutočnosť (do)tvorili spoločne. Je na rodičoch, nakoľko osvetlia deťom, čo na obrázkoch sami vidia. Lucia Nimcová si uvedomuje širokú prepašť medzi prírodou a jej dokumentovaním. A tiež vie a upozorňuje na fakt, že podoba sveta okolo nás nie je konečná, nemenná, daná, je to materiál, ktorý tvarujeme (aj) na vlastný obraz.

Denisa Gura Doričová
Publicistka, vydavateľka

„99 variácií“ v osobe jedného fotografa

Miesto: Dom umenia Bratislava, Nám. SNP 12

Výstava: Youngho Kang – 99 variácií

Autor: Youngho Kang (Kórejská republika)

Termín: 6. 11. – 1. 12. 2013

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Štylizované autoportréty tancujúceho fotografa, jeho „ja“ v súzvuku jeho ďalších „ja“, mali možnosť diváci uvidieť v rámci 23. ročníka festivalu Mesiac fotografie na výstave s názvom „99 variácií“ od súčasného kórejského fotografa Youngho Kanga, ktorá bola verejnosti predstavená v Dome umenia.

Autor na svojich fotografiách zhmotnil sny a predstavy o sebe samom, pričom v sebe objavil nespútané mýtické archetypy – „božské“, ľudské, ale i tie akoby z medziveseta, ktoré cez obrazy vypustil do sveta ľudí-divákov. Počas procesu tvorby – tancujúc pred zrkadlom s fotoaparátom v ruke

– sa ponoril do rieš fantázie, odmietol mantinely predstavivosti, zmenil sa na mága, ktorý vytvára svoje ďalšie premeny. V obrazoch sa stáva tým, o čom snívá.

Fantázii sa medze nekladú a samozrejme, nebolo by správne ukladať tvorbe a talentu obmedzujúce hranice. No nie všetko, čo sa blyští a šokuje, je umením. Youngho Kang patrí v jeho krajine k úspešným komerčným fotografom, čoho dôkazom boli aj technicky profesionálne zvládnu-té fotografie a styling – z brandže vie, čo človeka upúta na prvý pohľad. No v umení fotografie je dôležitý aj obsah, ktorý by mal s formou koexistovať. V sprievodnom texte výstavy autor vysvetľuje zámer svojho konceptu a ponúka divákovi cestu predstavivosti pri pohľade na jeho fotografie skrz tzv. obrazové rozprávanie. Ako sám píše: „Obrazové rozprávanie je rovnaké, ako keď prezentujeme divákovi nástroje na lepšiu predstavivosť, niečo

blízke novému hudobnému nástroju namiesto už dokončenej hudby alebo príbehu.“ Vo význame, že cez poznanie seba samého môžeme spoznávať a prijímať ostatných.

Fotografie Youngho Kanga však predstavili svet komercie – len z iného uhlu pohľadu. Umelec má síce právo hľadať seba samého, odovzdať sa nespútanéj hre svojho talentu, no umenie by malo byť v prvom rade prínosom. Nemalo by myslieť samo na seba, ale byť v spojení – s ľuďmi, s každodenným životom. Vtedy nadobúda svoju ďalšiu výpovednú a estetickú hodnotu. Výstava Youngho Kanga mala v Bratislave európsku premiéru a interpretačný význam jeho fotografií zrejme súvisí aj s inou mentalitou a kultúrou, ktorá je predsa len odlišná od tej našej. Jeho fotografie boli asi aj preto až prílišnou „šokovou terapiou“ a estetický zážitok pre diváka, ktorý si mohol v sebe odniesť, bol ukončený úrovňou „Ja“ – samotného autora.

Ivana Pástorová

Študentka teórie umenia na univerzite v Petrohrade

Martin Kollar: FIELD TRIP.

Vydal: Mack, London, 2013

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Fotografie Martina Kollára do knihy FIELD TRIP vznikli počas viac než ročného pobytu fotografa v Izraeli. Je to už jeho tretia fotografická publikácia (všetky zatiaľ vyšli v zahraničí). V stručnom texte na záver autor píše, že dnešný Izrael mu v mnohom pripomína detstvo strávené v „normalizačnom“ komunistickom Československu: „Nejako som sa ocitol späť v mojej psychickej minulosti a situácie som posudzoval s miernym pocitom paranoje.“

M. Kollár sa pohyboval v oblasti, kde „napätie a pocit fyzického a psychického nebezpečenstva viseli vo vzduchu“. V jeho knihe však nenájdeme zábery z bojísk alebo z miest bezprostredne postihnutých vojnovými udalosťami. Namiesto „živej“ akcie, domény fotoreportéro, vidíme skôr dlhodobé následky vojny a terorizmu, čiastočné alebo úplné znefunkčnenie rôznych zariadení prevádzkovaných ľuďmi. V Kollá-

rových záberoch nenájdeme ľudské obeť – pocit ohrozenia a všadeprítomnej devastácie vyplynie viac z klaustrofobických priestorov (skladíš, hál, laboratórií, vymedzených teritórií), z rôznych tvarovo bizarných aparátov s ťažko určiteľnou funkciou alebo z početných snímok mŕtvych zvierat, zrejme obetí vedeckých experimentov. V tomto kontexte nie iba metaforické, ale doslovné „veslovanie na suchu“ prináša takisto pocit neistoty a znefunkčnenia.

Napriek všetkým tým obrazom zmaru sú fotografie Martina Kollára zvláštnym spôsobom príťažlivé, „zaujaté krásou“, môžu sa páčiť aj dobre vychovaným a ešte lepšie postaveným kurátorkám. Jeho kompozície sú priam exaktné (a ich účinok podporuje dokonalá tlač londýnskeho vydavateľstva), nechcú ohúriť vonkajškovými, morbidnými „atrakciami“. Zaujímú skôr minimálnym počtom presne rozvrhnu-

tých a významovo pointovaných prvkov, popri tom však nechávajú okolo seba dostatok priestoru, „voľného vzduchu“. Zostávajú bytostne „ľahké“, a tento pocit podporuje aj striedma, presvetlená grafická úprava. Namiesto dysfunkčnosti sociálneho systému tak väčšmi vnímame výjavy s neurčitou funkciou, s nejasným vyznením, ktorým nechýba rozmer záhady alebo tajomstva.

Martin Kollár nadväzuje na dlhý rad tvorcov, ktorí hľadajú a zaznamenávajú irrealitu v živom toku reality, v „priamom prenose“. Veď sám píše, že niektoré veci v živote sú určené na to, „aby neboli nikdy plne pochopené, pretože ich nemôžeme bližšie preskúmať, ani odmietnuť, ani sa im vyhnúť“.

Aurel Hrabušický

Kurátor SNG

NEVIDITEĽNÝ SVET – INÁ REČ

Termín: 8. 11. – 1. 12. 2013

Miesto: Open Gallery, Baštová 5, Bratislava

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Na autorskej výstave fotografických cyklov Libuše Jarcovjákovvej Iná reč spoznáваме zvláštne zaznamenaný svet. Svet, ktorý nemal byť videný.

Jarcovjáková si ho zaznamenala náročnou denníkovou podobou. Skôr surovo ako zvláštne. Pokiaľ bol socializmus „reál“, potiaľ všemožne zneviditeľňoval šero pražského gay klubu, rovnako aj život homosexuálov a lesbičiek odsunutých na úplný okraj spoločnosti ponorenej do lži.

Libuše Jarcovjáková (1952) je dcérou českého maliara Vladimíra Jarcovjáka, žiaka Emila Fillu a člena legendárnej skupiny Trasa. Teda výtvarníka, ktorého tvorba určite nevoňala strážcom ideologickej čistoty sorely. Pre jeho dcéru

však išlo o tvorbu nesmierne inšpiratívnych obrazov hrubou linkou vymedzujúcich predmety a hmotou farby – jej svietivosťou – harmonizujúcich svet. A dobre premyslenej kompozičnej vystavanosti. Znamená to, že umenie začala vnímať na dobrom mieste, nie však v správnom čase. Katedru fotografie FAMU absolvovala ako tridsaťročná, ale to už mala za sebou cykly fotografií z dní a nocí prežitých v robotníckych zamestnaniach. Čo obrázok, to príbeh. Príbeh sociálne nasýtený a osudom presýtený.

Keď Jarcovjáková s touto skúsenostnou výbavou začala v osemdesiatych rokoch 20. storočia – po akejsi ročnej „skúšobnej“ dobe – fotografovať nočný život v gay klube, bola celkom logicky odkázaná na blesk, ktorým mohla zdokumentovať rôzne karnevalové príležitosti a domáce slávnosti akceptované priateľkami a priateľmi. Zrazu tu bola pre Jarcovjákovú významná téma, ktorej dobre rozumela, tak ako vzápätí dobre porozumela – ako emigrantka – Západnému Berlínu.

Nevidela a nefotografovala lesk ulíc, ktorými by sa valila neónová žiara reklám a jedno Porsche za druhým, ale videla sivotu ulíc periférie s poslednými zastávkami bez cestujúcich. Nerobila vlastne nič iné, len vizualizovala stránky svojho životného denníka a ozaj kvalitne prispievala do „konvolutu“ významnej témy súčasného umenia. Témy jeho autobiografickosti.

Juraj Mojžiš

Historik umenia

Libuše Jarcovjáková: František, 1984

Přízraky v temné komoře

Výstava: Graciela Iturbide – Slávnosť a smrť

Termín: 7. 11. – 15. 12. 2013

Miesto: Stredoeurópsky dom fotografie, Prepoštská 4, Bratislava

Kurátorka: Bronwyn Carter

Hodnotenie: ★★★★★★★★

Bratislavský festival Měsíc fotografie uvedl jeden ze starších cyklů slavné Mexičanky Graciely Iturbide (1942). Velké formáty záběrů s tematikou mexického kultu mrtvých, zahalení oken a východů černým flórem, jakož i odstup zhruba tří dekád od zpracování látky bizarnost podívané vesměs umocňovaly. Způsob instalace čtrnácti momentek obcování se zesnulými (nezřídka dětskými, tzv. Angelitos) mi vnukl titulke Přízraky v temné komoře. Je nicméně také výrazem diváckého tápání.

Všeobecně dostupné informace uvádějí, že fotografování se Graciela Iturbide vážně věnuje od roku 1970, kdy přišla o šestiletou dceru Claudii, jednu z ratolestí počatých s architektem Manuelem R. Díazem. Studovala též film, na dráhu fotografky ji usměrnil Manuel Álvarez Bravo (1902 – 2002), klasik těžčící z reálných motivů nadreálné obrazy. Jenže Graciela

Iturbide s touto transcendentní průpravou křísila na mexickém venkově dozvuky předkřesťanské kultury. Aby se divák přiblížil zvětšeninám,

Foto: Graciela Iturbide, Chalma, México, 1984

kteří Iturbide předkládá, nezbyvá mu než sáhnout po literárních odkazech. Mně snad nejvíc naznačila reportáž českého exilového filmaře Alexandra Hackenschmieda o natáčení osvětového dokumentu Zapomenutá vesnice. Líčí, do jaké míry věží Mexiko na zlomu 30. a 40. let 20. století v te- natech směsice aztécké a barokní a v duchu námětu spisovatele Johna Steinbecka varuje, že tmářství může být smrtelnosné. Odbývají-li se ještě u Graciely Iturbide mexické Dušičky ve stínu pohanské královny zásvě- tí Mictecacihuatlí, pak se dá o něco lépe porozumět symbolice, kdy lidé nejsou subjektem, nýbrž objektem dění.

Josef Moucha

Fotograf a publicista

FOTOGRAF ROKA 2012 – OSOBNOST SLOVENSKEJ FOTOGRAFIE

Vyhlasovatelia:

- Združenie slovenských profesionálnych fofografov
- Stredoeurópsky dom fotografie
- Vysoká škola výtvarných umení
- OZ FOTOFO
- OZ PHOTOPORT

Porota:

- Judita Csáderová – predsedkyňa poroty
- Aurel Hrabušický
- Bohunka Koklesová
- Michaela Bosáková
- Filip Vančo

Zasadenie poroty: 6. 12. 2013

Výsledky:

Osobnosť slovenskej fotografie

Nominovaní: Milota Havránková, Juraj Bartoš, Ján Krížik, Anton Podstraský (In memoriam),

Anton Podstraský (In memoriam) – až dôkladný

výskum archívu po smrti Antona Podstraského viedol k vydaniu jeho monografie a výstave v Stredoeurópskom dome fotografie v rámci 23. ročníka Mesiaca fotografie. Odhalil kvalitu a jedinečnosť jeho tvorby. Ide o dokumentaristu s výrazným autorským prístupom, majstra obrazovej metafory.

Juraj Bartoš – kľúčový autor slovenskej dokumentárnej fotografie, najmä 80. rokov, jeden z prvých slovenských fofografov, ktorí dlhodobo a systematicky spracovali určité témy, kde sa v mikrosve- tve odrážal makrosvet. Jeho fotografia zaznamenali predovšetkým typické príznaky životného štýlu neskorého socializmu. Mal schopnosť fotograficky vyhodnotiť sémantický potenciál všetkých detailov životného sveta, a takisto zmysel pre okamžitý prienik a vystihnutie jedinečnosti človeka uprostred davu.

Fotograf roku 2013

Nominovaní: Jana Hojstričová, Olja Triaška Stefa-

novic, Dušan Kochol, Lucia Sceranková

Jana Hojstričová – za fotografickú a výstavnú činnosť a výskumné a pedagogické aktivity v oblasti fotografie.

■ Výstava a publikácia k výstave „Ludský scan“ v Záhorskej galérii Jána Mudrocha v Senici.

■ Výstava „Rodinné balenie“ v Slovenskom inštitúte v Budapešti v rámci 23. ročníka Mesiaca fotografie 2013.

■ Výstava „Zrkadlo s pamäťou“ – kurátorská účasť na jedinečnom projekte slovenských portrétnych dagerotypií.

■ Výskumná činnosť v oblasti historickej fotografie 19. storočia.

■ Pedagogické aktivity a vedenie katedry fotografie a nových médií na VŠVU.

Odovzdávanie cien sa uskutočnilo v stredu 18. decembra 2013 o 17.00 v Stredoeurópskom dome fotografie na Prepoštskej č. 4 v Bratislave.

Stredoeurópsky dom fotografie je ojedinelá stabilná inštitúcia na Slovensku, lebo sa venuje len fotografiám. Je v kontakte so slovenskými i svetovými špičkami v oblasti fotografie. Predvážkuje celoročne dve fotografické galérie, v ktorých sa raz mesačne striedajú výstavy, vyše 23 rokov počas novembra organizuje najstarší fotografický festival v strednej a východnej Európe Mesiac fotografie, publikuje časopisy ako Fotonoviny, ale aj monografie a katalógy, združuje talentovaných amatérov v Klube priateľov fotografie pri SEDF – momentálne máte šancu stať sa členkou/členom. A v neposlednom rade organizuje kvalitné fotografické kurzy pre širokú verejnosť v spolupráci s renomovanými fotografmi – pedagógmi a teoretikmi umenia.

Tel: 0905 127 185

Mail: veronika.pastekova@gmail.com

INFO: www.sedf.sk

Hĺbkové komplexné kurzy

Večerný kurz ŠKOLA DIGITÁLNEJ FOTOGRAFIE – pre začiatočníkov

Lektori: Mgr. Art. Jana Kirschnerová, umelecká fotografka, Ukončila Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave, odbor voľné umenie – fotografia, Katedra vizuálnych médií. Od roku 2005 vedie odbor fotografický dizajn domatúritného štúdia a od 2010 súčasne vedie odbor fotografia vyššieho odborného štúdia na Súkromnej strednej umeleckej škole dizajnu v Bratislave. Má za sebou množstvo samostatných aj kolektívnych výstav na Slovensku i v zahraničí. Mgr. Rudolf Lendel, umelecký fotograf Absolvoval katedru umeleckej fotografie Filmovej akadémie múzických umení v Prahe, od r. 1978 je v slobodnom povolaní (venuje sa módnej a reklamnej fotografii, tvorbe plagá-

to, katalógov, kalendárov, propagačných materiálov, dizajnu), má za sebou samostatné a kolektívne fotografické výstavy. Pedagogické skúsenosti: Katedra fotografie a nových médií Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, Škola dizajnu v Bratislave. Úspešní absolventi získajú certifikát o absolvovaní kurzu organizovaného Stredoeurópskym domom fotografie.

Termín: marec, apríl, máj 2014

Cena: 300 eur

Cena pre študentov denného štúdia: 250 eur

Kurz bude prebiehať raz týždenne od 18.00 do 20.00, spolu 12 stretnutí.

Povedú vás dvaja profesionálni lektori, umeleckí fotografi, to znamená, že na vašu tvorbu získate pohľad dvoch odborníkov.

Definujeme základné pojmy a princípy: zloženie fotoaparátu, clona a čas, filtre a doplnkové materiály. Vysvetlíme si postupy pri fotografovaní krajiny, portrétu a zátišia. Po kurze budete dokonale ovládať manuálne nastavenia svojho fotoaparátu.

Večerný kurz ŠKOLA DIGITÁLNEJ FOTOGRAFIE pre mierne pokročilých a pokročilých fofografov

Lektor: Mgr. Rudolf Lendel, umelecký fotograf

Lektor: Mgr. Jozef Sedlák, umelecký fotograf Štúdium – Katedra fotografie na Filmovej a te- leviznej fakulte AMU, Praha, Prof. Ján Šmok, Pavel Štecha, Jaroslav Krejčí. Od roku 2006 je interným pedagógom na Katedre fotografie a nových médií Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Od roku 2006 je interným pedagógom na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave na Katedre umeleckej komunikácie. Od roku 2010 pôsobí ako externý pedagóg na Strednej súkromnej umeleckej škole dizajnu v Bratislave.

Termín: apríl, máj, jún 2014

Cena celého kurzu: 400 eur

Študentská cena: 270 eur (len štyri študentské miesta)

Kurz trvá tri mesiace a pozostáva z 11 trojhodinových lekcí, ktoré vás posunú o level vyššie. Kurz je vhodný pre tých, ktorí sa chcú posunúť nielen v technológii, ale aj vo fotografickom videní. Chcú experimentovať a priblížiť sa k výtvarnej fotografii. Na kurze sa dozviate viac o fotografovaní módy, reklamy, reportáže, aktu...

Víkendové kurzy a školenia

Krátky kurz na želanie – individuálne fotografické školenie za super cenu

Lektor: Martin Kusý

Štúdium na Súkromnej strednej umeleckej škole dizajnu v Bratislave. Fotograf na voľnej nohe, spolupracuje s mnohými agentúrami.

Cena začiatočník: 100 eur

Cena pokročilý: 120 eur

Trvanie kurzu: 6 hodín

Počet účastníkov: jeden – vy

Organizátor: Stredoeurópsky dom fotografie, Prepoštská 4, Bratislava

Kontakt: Mgr. Veronika Paštéková, 0905 127 185, veronika.pastekova@gmail.com

INFO O KURZE

Pokúsime sa vyriešiť všetky vaše nedostatky, či ste začiatočník alebo pokročilý. Termín a program prispôbime presne vašim požiadavkám, sami určíte, čomu sa budete venovať. Začiatočníci sa dozvedia viac o technológii ovládania manuálnych nastavení digitálneho fotoaparátu. Pojmy čas, clona, WB a ISO pre vás už viac nebudú neznáme.

Pokročilí si môžu vyskúšať kreatívne a odvážnejšie fotografické techniky – ateliérový portrét, nočná fotografia, architektúra, reportáž. Na požiadanie stručný prehľad dejín fotografie k danej téme.

FASHION PHOTOGRAPHY

Lektor: Mgr. Rudolf Lendel

Termín: 31. 1. 2014 (piatok), 1. 2. 2014 (sobota), 2. 2. 2014 (nedeľa)

Cena: 110 eur

Študentská cena 85 eur

Rozmýšľali ste už, ako sa fotografujú obálky módnych časopisov?

Ako je možné, že modelka vyzerá tak úžasne, že si chce každá predvádzaná šaty kúpiť? Je dievčina skutočne krásna alebo to robí make up či snád' úprava v počítači? Chcete sa dozvedieť viac?

- základné prvky a princípy fashion

- svetlo a jeho vlastnosti (tvrdé, difúzne, protisvetlo)

- teplota svetla...

Prihláste sa na náš workshop, kde vás Rudolf Lendel, profesionálny fotograf, ktorý dlhé roky

Foto: Rastislav Ďuriš

učil predmet Módna fotografia na Vysokej škole výtvarných umení, zasvätiť do jej tajov...

ZÁKLADY KOMPOZÍCIE, ČO MUSÍTE VEDIEŤ, ABY STE JU OVLÁDALI

Téma: Ako dať fotografiám náboj alebo fotografické potulky mestom

Termín: 25. 1. 2014

Ovládať správnu kompozíciu je alfou a omegou každého fotografa.

Lektorka: Mgr. Art Petra Cepková, ArtD

Absolvovala katedru fotografie a nových médií na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, od r. 2002 je v slobodnom povolani (plagáty, katalógy, kalendáre, dizajn, propagačné materiály), má za sebou samostatné a kolektívne fotografické výstavy. Pedagogické skúsenosti:

Foto: Silivia Konečná

Škola dizajnu v Bratislave.

Cena: 50 eur

Počet účastníkov: maximálne 12

INFO O KURZE

Už viete čosi o kompozícii, hovorí vám niečo harmónia a disharmónia, zlatý rez či dynamika obrazu?

Ale predsa by ste sa chceli zdokonaľiť, aby ste nemuseli tráviť hodiny dodatočným postprodukčným orezávaním? Tak potom pre vás je určený náš fotografický workshop, kde sa naučíte, ako komponovať podľa klasických i neobvyklých pravidiel tak, aby vaše zábery boli jedinečné!

PHOTOSHOP HRAVO A KREATÍVNE

Lektor: Mgr. Kamil Varga

Termín: 7. 2. (piatok), 8. 2. (sobota), 9. 2. (nedeľa) 2014

Cena: 112 eur

Študentská cena: 83 eur

Určite každý z vás pozná tento pocit: Táto fotka je dobrá, ale niečo jej chýba. Chcete sa naučiť fotky upravovať? Ak áno, práve pre vás je tento kurz vhodný, profesionálny lektor Kamil Varga vás formou hravých cvičení prevedie dôležitými časťami tohto profesionálneho programu. Prihlásiť sa môžu aj úplní začiatčníci, ale pozor – maximálny počet je 6 ľudí!

NAUČÍME VÁS OVLÁDAŤ DIGITÁLNU ZRKADLOVKU

1. termín: 8. 2. 2014, jednoduchové školenie

2. termín: 15. 3. 2014, jednoduchové školenie

3. termín: 12. 4. 2014, jednoduchové školenie

Lektorka: Mgr. Art Jana Kirschnerová, umelecká fotografka

Absolvovala Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave, odbor voľné umenie – fotografia, Katedra vizuálnych médií. Od roku 2005 je vedúcou odboru fotografický dizajn domaturitného štúdia a od roku 2010 súčasne vedúcou odboru fotografia vyššieho odborného štúdia na Súkromnej strednej umeleckej škole dizajnu v Bratislave. Má za sebou množstvo samostatných aj kolektívnych výstav na Slovensku i v zahraničí. Venuje sa fotografii a digitálnej manipulácii – technike digitálnej fotomontáže.

Cena: 50 eur

Počet účastníkov: maximálne 10

Na kurz si treba vziať svoju zrkadlovku.

Kúpili ste si digitálnu zrkadlovku a zdá sa vám práca s ňou komplikovaná? Radi fotografujete, ale vaše fotografie stále nie sú také, ako by ste si predstavovali? Tak práve pre vás je určený tento kurz. Zamerali sme ho na základy práce s digitálnou zrkadlovkou. Vysvetlíme vám základné princípy: jej konštrukciu, jednotlivé základné časti a ich funkcie. Naučíte sa rozlišovať rôzne typy objektívov a poznať ich využitie v praxi v konkrétnych situáciách. Objavíte nové možnosti nastavení vášho fotoaparátu, nielen režim automatiky. Vysvetlíme vám princíp určenia správnej expozície a pochopíte používanie ostatných režimov. Jednoducho sa naučíte, ako svoj fotoaparát nastaviť v rôznych podmienkach tak, aby ste konečne boli so svojimi fotografiami naozaj spokojní.

REKLAMNÁ FOTOGRAFIA – JEDLO

Termín: 28. 3. 2014 (piatok), 29. 3. 2014 (sobota), 30. 3. 2014 (nedeľa)

Lektor: Rudolf Lendel

Absolvoval katedru umeleckej fotografie Filmovej akadémie múzických umení v Prahe, od r. 1978 je v slobodnom povolani (plagáty, katalógy, kalendáre, dizajn, propagačné materiály), má za sebou samostatné a kolektívne fotografické výstavy. Pedagogické skúsenosti získal na Katedre fotografie a nových médií Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, Škole dizajnu v Bratislave.

Cena: 110 eur

Foto: Pavol Ižvold

Cena pre študentov: 85 eur

Počet účastníkov: maximálne 8

Kurz je určený pre začiatčníkov aj pokročilých. K reklamnej fotografii neodmysliteľne patrí fotografovanie jedla a nápojov s cieľom vyvolať chuť či túžbu produkt vyskúšať. Existuje mnoho typov a trikov, akými sa jedlo pred fotografovaním upravuje, pričom treba dbať na každý najmenší detail. Naučíme sa, ako nasvietiť sklo, porcelán a kovové predmety. Neodmysliteľnou časťou je postprodukcia – dodatočné úpravy fotografií.

Fotografické krúžky pre deti a mládež

FOTOGRAFICKÝ KRÚŽOK

Aj počas ďalšieho školského roku 2013/2014 otvárame krúžok, pre veľký záujem sme otvorili 2 skupiny.

Krúžok sa koná vždy raz do týždňa buď v utorok alebo stredy od 16.00 do 18.00 (prihlásiť sa môžete kedykoľvek počas školského roka).

Cena krúžku na druhý polrok (február – jún): 99,5 eur

Našou prioritou je veľmi nízky počet detí v skupine, čo umožňuje lektorom venovať sa každému osobitne. Aj tento rok sme pripravili zaujímavý program – fotografovanie zvierat, výroba fotogramov...

Jedným z našich minuloročných úspechov bolo významné umiestnenie detí v súťaži Ružinovská ekologická fotografia. Aj tento rok sa budeme snažiť hravým spôsobom zasvätiť vaše deti do fotograficko-výtvarného sveta. Dozvedia sa niečo o dejinách fotografie i umenia.

FOTOGRAFICKÉ NEDELE PRE DETI A MLÁDEŽ

Konajú sa vždy druhú nedeľu v mesiaci od 11.00 – 14.00

Maximálny počet účastníkov: 10

Vek: 6 – 16 rokov

Stretnutia budú raz mesačne.

Termíny: 12. 1., 9. 2., 9. 3., 13. 4., 11. 5., 8. 6.

VIAC INFO: Veronika Paštékova, www.sedf.sk, 0905 127 185, veronika.pastekova@gmail.com Na workshop sa treba nahlásiť vopred mailom, pri menej ako 3 prihlásených účastníkoch sa stretnutie nekoná.

Srdečne pozývame všetkých, ktorí majú radi fotografické hry a chceli by sa dozvedieť viac. Pripravili sme súbor cvičení, ktoré hravým spôsobom pomôžu rozvinúť fotografické zručnosti.

INFO

SÚŤAŽ o miesta na 18. ročníku medzinárodného stretnutia PORTFOLIO REVIEW 2014

Výzva pre fotografujúcich študentov – získajte miesto na podujatí ZADARMO!!!

Stredoeurópsky dom fotografie a nadácia Tatras banky umožnia dvanástim talentovaným študentom, zúčastniť sa podujatia Portfolio review ZADARMO bez registračného poplatku 69 eur.

Podmienky:

- Zaslanie portfólia pozostávajúceho z 10 fotografií spolu s krátkym

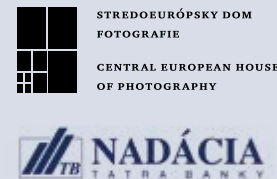
CV na: veronika.pastekova@gmail.com do 15. 9. 2014
Odborná komisia – Bohunka Koklesová (Mesiace fotografie), Michaela Bosáková (kurátorka SEDF), Veronika Paštékova (koordinátorka súťaže) – rozhodne o víťazoch, účastníkoch prehliadky Portfolio review 2014.
Portfolio review
Termín: 7. – 8. 11. 2014
Miesto: Hotel Tatras, Bratislava
Cena: 69 eur
Portfolio Review je jednou z najobľúbenejších sprievodných akcií bratislavského Mesiaca fotografie. Je vynikajúcou príležitosťou pre začínajúcich i pokročilých fotografov a umelcov vyjadrujúcich sa fo-

tografiou prezentovať svoju tvorbu významným osobnostiam svetovej fotografickej scény – fotografom, kurátorom, teoretikom, historikom, kritikom, redaktorom časopisov, galeristom, zberateľom, vydavateľom či organizátorom fotografických festivalov. Minulý rok prijali pozvanie do poroty napríklad osobnosti: **Irene Kromhout** (NL), koordinátorka festivalu Noorderlicht; **Edward Earle** (USA), kurátor zbierok v Medzinárodnom centre v New Yorku; **Christophe Laloi** (F), zakladateľ a umelecký riaditeľ Voies Off Festivalu a Galérie, Arles; **Regina Maria Anzenberger** (AT), manažérka zastupujúca fotografov, majiteľka galérie Anzenber-

gerGallery, AnzenbergerAgency, Viedeň; **Gabriella Csizik** (HU), kurátorka, Maďarský dom fotografie – Mai Manó House, Budapešť. Komunikačným jazykom podujatia je angličtina.

Mgr. Art Veronika Paštékova koordinátorka súťaže, 0905 127 185 veronika.pastekova@gmail.com Viac informácií na www.sedf.sk – Mesiace fotografie, Portfolio review

Organizátori

FOTOGRAFICKÉ KALENDÁRIUM

BRATISLAVA

Stredoeurópsky dom fotografie

Prepoštská 4, Bratislava
www.sedf.sk

Galéria Martina Martinčeka

18. 12. 2013 – 2. 2. 2014

Juraj Ďurný – Čary vody

5. 2. 2014 – 9. 3. 2014

Rastislav Bero /SK/ – Podoby a predstavy

12. 3. 2014 – 27. 4. 2014

Ján Pohribný

Galéria Profil

18. 12. 2013 – 2. 2. 2014

Dominika Horáková – Možnosti priestoru

5. 2. 2014 – 9. 3. 2014

Klaus Pichler – ONE THIRD /AT/

12. 3. 2014 – 27. 4. 2014

Jan Pohribný

Slovenská národná galéria

Námestie Ľudovíta Štúra 4, Bratislava

8. 10. 2013 – 2. 2. 2014

Zaujať krásou. Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii.

ŽILINA

Považská galéria umenia v Žiline

M. R. Štefánika 2, Žilina

12. 12. 2013 – 9. 2. 2014

RICHARD KÖHLER

NOVÉ ZÁMKY

Galéria Ernesta Zmetáka v Nových Zámkoch

Bjornsonova 1, Nové Zámky

5. 12. 2013 – 18. 1. 2013

Pavol Breier

Cukráreň Samba

Hlavné námestie 7, Šulekova 59, Nové Zámky

12. 1. 2013 – 3. 2. 2014

Tibor Varga

ŠAĽA

Galéria FOCESA

Školská 3220/1A, Šaľa

17. 12. 2013 – 31. 1. 2014

1150. VÝROČIE SV. CYRILA A METODA NA ÚZEMÍ VEĽKEJ MORAVY

Autori fotografií a textov: Boris Németh, Ján Viazanička, Miriam Petránová a Jana Németh

17. 12. 2013 – 31. 1. 2014

OD TATIER K DUNAJU

Autori fotografií a textov: Boris Németh, Ján Viazanička, Miriam Petránová a Jana Németh

17. 12. 2013 – 31. 1. 2014

ROMANTIZMUS DNEŠKA

Autor fotografií Ján Viazanička.

Kurátor Miriam Petránová

GALANTA

Renesančný kaštieľ

ul. Esterházyovcov, Galanta

12.12. 2013 – 31. 1. 2014

Výstava fotogr. členov fotoklubu Galanta

ŠTÚROVO

Galéria Júliusa Bartu

Hlavná ulica č. 6, Štúrovo

8. 1. 2014 – 31. 1. 2014

XIII. medzinárodná výstava maďarského fotografického umenia

ROŽŇAVA

Cukráreň Štefánia

Námestie baníkov 2, Rožňava

13. 12. 2013 – 31. 1. 2014

Pix-XL Fotoklub Rožňava – Kolorgie

PRAHA

Galerie hlavního města Prahy

Dům fotografie GHMP

Revoluční 5, Praha 1

16. 12. 2013 – 16. 3. 2014

SLOVENSKÁ NOVÁ VLNA – 80. léta

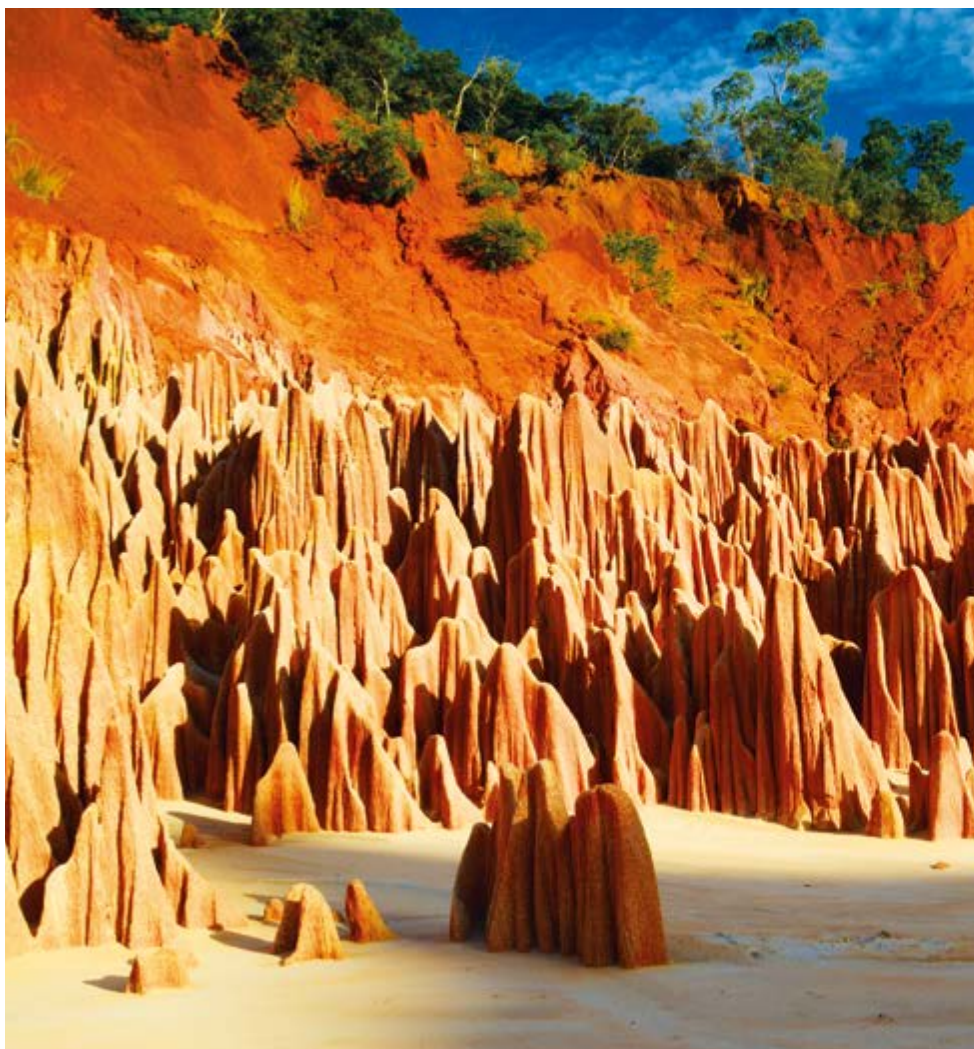
FOTOSÚŤAŽ PRE DETI

Občianske združenie ARTCENTRUM HURBANOVO v spolupráci so ZUŠ Hurbanovo vyhlasuje **6. ročník fotografickej súťaže „Svet mojím fotookom“ – Rozhodujúci okamih**
Téma súťaže: v roku 2013 sme oslavovali 100 rokov od narodenia fotografa Roberta Capu, ktorý sa preslávil fotoreportážami z vojnových konfliktov 20. storočia. Témou ročníka je zachytenie rozhodujúceho okamihu, ktorý vyzrádza celý príbeh v jednej snímke.

Účastníci súťaže: súťaže sa môžu zúčastniť jednotlivci, žiaci ZŠ a SŠ. Fotografie do súťaže môžu prihlásiť rodičia alebo pedagógovia so súhlasom a vedomím autora fotografií.

Viac informácií na: <http://www.artcentrum.sk/>

Organizátor: Stredoeurópsky dom fotografie, www.sedf.sk • **Blížšie informácie:** Veronika Paštékova • **E-mailová adresa:** pastekova@sedf.sk, veronika.pastekova@gmail.com • **Kontakt:** Orange + 421 905 127 185, T-Mobil + 421 910 523 352

SLOVENSKÉ
NÁRODNÉ
MÚZEUM

Výstava fotografií

ANTON FIALA GALÉRIA SVET

20. február 2014 – 31. jún 2014

Vajanského nábrežie 2, Bratislava

Slávnostná prezentácia monografie
GALÉRIA SVET, ktorú uvedie
Rudolf Schuster, sa uskutoční
24. 4. 2014.

Generálny partner SNM
Poštová banka a. s.

2%

FOTOFO

Prepoštská č. 4
814 99 Bratislava
IČO: 308 11 911
por. č. v registri
príjmateľov:
NZ 53754/2013

Ďakujeme

Budeme veľmi
vdiační, ak
podporíte činnosť
Stredoeurópskeho
domu fotografie
2 % z vašej dane.

Vďaka vášmu
príspevku mohli
vzniknúť aj tieto
výstavy: Martin
Martinček - SEDF,
výstava prác
diplomantov VŠVU
v Bratislave – SEDF.

Ďakujeme
za vašu podporu.